

Svitlana Zdragat
Candidate of Sociological Sciences,
Senior Lecturer of the Department of Philosophy of Education
Odessa Regional Academy of In-Service Education,
Odessa, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-2574-1927>
s.zdragat@gmail.com

EVALUATION AND ITS FUNCTIONAL PURPOSE: FOREIGN EXPERIENCE

Abstract: *The article examines the international experience of using evaluation and evaluative research by determining its functional purpose from a historical perspective. The authors explore key concepts such as evaluation, evaluative research, assessment, evaluative inquiry, and the history of evaluation.*

Keywords: evaluation, evaluative research, assessment, evaluative inquiry, history of evaluation

Дата надходження до редакції 09.02.2024

© Здрагат С.Г., 2024

УДК 37.046:374

Килівник Ольга Володимирівна,
методист науково-методичної лабораторії
управлінської діяльності та забезпечення якості освіти
кафедри філософії освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна
olhakylivnyk@gmail.com

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглядаються психолого-педагогічні умови професійного розвитку педагога закладу позашкільної освіти в контексті сучасних освітніх парадигм та викликів. Визначено, що сучасний педагог повинен володіти високим рівнем педагогічної майстерності, бути відкритим до змін та постійно самовдосконалюватися. Автор підкреслює важливість концепції неперервної освіти як головної передумови професійного розвитку педагогів. Висвітлюються різноманітні підходи до професійного розвитку педагогічних працівників закладів позашкільної освіти, включаючи курси підвищення кваліфікації при ІІІПО, які посідають центральне місце в системі неперервної освіти, самоосвіту та участь у професійних спільнотах. Особливо увага приділяється ролі інформаційно-комунікаційних технологій у професійному розвитку, розглядаються переваги такого підходу. Стаття пропонує комплексний погляд на проблему професійного розвитку педагогічного закладу позашкільної освіти, окреслюючи ключові напрямки та стратегії вдосконалення професійної майстерності в умовах сучасних освітніх трансформацій.

Ключові слова: педагоги закладу позашкільної освіти, психолого-педагогічні умови, професійний розвиток, неперервна професійна освіта, підвищення кваліфікації, педагогічна майстерність, самоосвіта, самовдосконалення, інформаційно-комунікаційні технології.

Динамічний розвиток освітньої системи України зумовлює потребу в безперервному вдосконаленні професійних компетенцій педагога. В умовах воєнного стану перед освітянами стоїть завдання стати педагогами нової генерації освітян, які володіють ключовими фаховими компетентностями для ефективного виконання розширених соціально-професійних ролей.

Сучасна освітня парадигма «освіта протягом життя» у професійній освіті змінила усталену парадигму «освіта протягом життя». На думку І.А.Зязюна, людина має вчитися постійно, без відносно довгих перерв у освітніх установах, чи займатися самоосвітою. «Людина включена в освітній процес на всіх стадіях її розвитку з врахуванням спадковості при переході з одного ступеня до іншого» [3].

Це означає, що сьогодні акцент з одноразового набуття знань зміщено на безперервне навчання та є ключовою передумовою професійного розвитку педагога закладу позашкільної освіти. Такий підхід передбачає постійне вдосконалення кваліфікації та майстерності педагога протягом усієї професійної діяльності.

Професійний розвиток педагога закладу позашкільної освіти є однією з найважливіших складових забезпечення якісної освіти. У п. 10 статті 18 Законі України «Про освіту» безперервний професійний розвиток визначено як безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності [1].

Для забезпечення професійного розвитку та відповідності сучасним освітнім стандартам, педагог повинен не лише розуміти, а й дотримуватися нормативно-правових документів. Основними актами законодавства, що регулюють питання підвищення кваліфікації та атестації є:

Закони України «Про освіту» (статті 50, 59) та «Про позашкільну освіту» (стаття 24);

постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами);

Положення про атестацію педагогічних працівників, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 09 вересня 2022 року № 805.

Сьогодні професійний портрет педагога-позашкільника набуває нової якості. Сучасний педагог закладу позашкільної освіти повинен мати не лише високий рівень педагогічної майстерності, він також має:

- бути відкритим до змін та постійно самовдосконалюватися, адаптуватися до швидкозмінних умов сучасного освітнього середовища, вміти критично оцінювати власну діяльність, шукати нові знання та методики, використовувати досвід інших педагогів та науковців, бути готовим до постійного методичного саморозвитку;

- орієнтуватися в нормативних і законодавчих актах, що регулюють освітню діяльність, вміти знаходити, аналізувати та застосовувати на практиці положення цих документів, а також слідкувати за змінами в законодавстві у сфері освіти;

- бути патріотом, носієм культурної спадщини українського народу;

- знати психологію дітей та підлітків, розуміти їх потреби та інтереси, вміти вирішувати конфлікти, створювати атмосферу довіри та співпраці;

- бути фасилітатором освітнього процесу, мати високий рівень методичної компетентності, використовувати інноваційні технології навчання; знати та вміти застосувати в освітній діяльності гуртка чи іншого творчого об'єднання проектних, дослідницьких, проблемних, ігрових та інші сучасних методик, що роблять навчання більш ефективним, цікавим та практичним;

- знати і володіти основами інклюзивної освіти для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, розуміти різні види особливих потреб, вміти адаптувати навчальні матеріали та методики для вихованців з різними особливими освітніми потребами;

- вміти ефективно використовувати активні методи навчання;

- володіти інформаційно-комунікаційними технологіями; знаходити та використовувати актуальну інформацію, ресурси та інструменти; використовувати різні онлайн-платформи для спілкування, обміну інформацією, участі в онлайн-семінарах та конференціях;

- мати навички медіаграмотності, досконало орієнтуватися в безмежному медіапросторі, вміти опрацювати велику кількість інформації, критично її оцінювати; розуміти механізми створення та поширення медіаконтенту; бути обізнаним у питаннях кібербезпеки та вміти захищати персональні дані, знати про основні загрози в інтернет та застосовувати відповідні заходи безпеки та вміти навчати цьому вихованців;

- вміти розвивати критичне мислення та творчі здібності здобувачів освіти (вихованців);

- ефективно налагоджувати педагогічне партнерство з усіма учасниками учасниками освітнього процесу, що потребує від педагога-позашкільника вміння вести конструктивний діалог, шукати спільні рішення та працювати в команді;

- бути креативним, ініціативним, володіти навичками проектного менеджменту, вміти презентувати ідеї та знаходити партнерів для реалізації освітніх ініціатив;

- розуміти принципи сталого розвитку та вміти інтегрувати їх у освітній процес, бути обізнаним в екологічних, соціальних та економічних аспектах сталого розвитку та включати ці теми в навчальну програму;

- бути обізнаним у питаннях авторського права та академічної доброчесності, знати правила використання інтелектуальної власності, вміти правильно цитувати джерела та навчати цьому вихованців;

- мати навички тайм-менеджменту, вміти пріоритезувати завдання, ефективно розподіляти час, уникати прокрастинації;
- мати високий рівень емоційної стійкості та стресостійкості, вміти керувати власними емоціями, зберігати спокій у стресових ситуаціях та швидко відновлюватися після емоційного напруження;
- володіти техніками мінімізації професійного вигорання, вміти розпізнавати ознаки вигорання, застосовувати методи самовідновлення та підтримки професійної мотивації;
- володіти основами першої домедичної допомоги, знати базові процедури надання першої допомоги та вміти швидко реагувати в екстрених ситуаціях.

Освітній процес сьогодення потребує якісної підготовки спеціалістів позашкільної освіти і несистемна робота у вигляді короткострокових семінарів чи епізодичних занять не забезпечує повною мірою готовність долати щоденні виклики, з якими зустрічається педагог позашкільного закладу, існує необхідність у системній роботі з підвищення компетентності педагогічних працівників [4]. Тож, окреслений вище портрет сучасного педагога закладу позашкільної освіти вимагає створення відповідних психолого-педагогічних умов професійного розвитку та які сприяють розвитку та вдосконаленню вищеперелічених якостей. Варто зазначити, що ці умови мають бути системним, динамічними та відповідати актуальним потребам суспільства.

Головною передумовою професійного розвитку педагога є неперервна професійна освіта. Центральне місце в системі неперервної освіти посідають курси підвищення кваліфікації при інститутах післядипломної педагогічної освіти. Методологічною основою курсів підвищення кваліфікації педагогів закладів позашкілля, які відповідають сучасній освітній парадигмі особистісно-центрованої освіти є «велика шістка» важливих традиційних принципів дидактики: наступності, усвідомлення, науковості, наочності, предметності, розвивального навчання. Сучасні підходи до розробки освітніх програм на курсах підвищення кваліфікації базуються на принципах андрагогіки, яка акцентує увагу на самонавчанні, практичній спрямованості та взаємодії у навчальному процесі.

Окрім традиційної «великої шістки» принципів дидактики, виділена також «трійка» сучасних принципів, які гарантовано стимулюють успішне проектування і реалізацію розвитку педагогів закладів позашкільної освіти за індивідуальною освітньою траєкторією: демократизації курсів підвищення кваліфікації; саморозвитку особистості педагога-позашкільника; психологічної підтримки розвитку особистості педагога закладу позашкільної освіти за його проектом індивідуальної освітньої траєкторії. Дотримання цих дидактичних принципів дає змогу успішно проектувати й реалізувати педагогом закладу позашкільної освіти своєї індивідуальної освітньої траєкторії [10].

Педагог повинен відслідковувати останні тенденції в освіті, новини в педагогіці та зміни в навчальних програмах. Згідно з пунктом 7 постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», педагогічні працівники самостійно обирають конкретні форми, види, напрями та суб'єктів надання освітніх послуг із підвищення кваліфікації [7]. Потреби педагогів у знаннях щодо сучасних орієнтирів вітчизняної освіти, нормативних документів, інноваційних технологій навчання, розвитку гнучких навичок та інших теоретичних знань та практичних навичок, котрі необхідні сучасному професіоналу в сфері позашкільної освіти задовольняються тематикою курсів підвищення кваліфікації при ІППО. Це дає педагогам можливість регулярно оновлювати свої знання, вдосконалювати навички та компетенції відповідно до сучасних вимог освітнього процесу.

Аналіз наукової літератури дає змогу визначити, що однією з важливих умов розвитку професійних компетентностей педагогів є формування у них мотивації до самоосвіти, саморозвитку і самореалізації у професійно-педагогічній діяльності.

Ключовим елементом успішного та ефективного удосконалення професійних компетентностей є саморозвиток. Цей процес дозволяє педагогові постійно вдосконалювати свої знання, навички та підходи навчання. Оскільки, «саморозвиток – це усвідомлений, керований особистістю процес, унаслідок якого відбувається удосконалення фізичних, розумових і моральних потенцій людини. Процес саморозвитку не має меж, як немає меж досконалості людини» [6]. Отже, саморозвиток - це не лише процес, але й стан свідомого педагога, який завжди прагне розвиватися та покращувати свою роботу в закладі позашкільної освіти.

Процесом, який не тільки мотивує освітян до постійного самовдосконалення та підвищення кваліфікації, але й забезпечує чіткі орієнтири для професійного зростання є атестація [5]. Більше того, атестаційний процес сприяє формуванню у педагогів культури рефлексії та самоаналізу, що є фундаментальним для безперервного професійного розвитку та адаптації до динамічних змін в освітньому середовищі.

Важливою умовою вдосконалення професійної компетентності педагогів позашкільних навчальних закладів є – створення сприятливого освітнього середовища. Педагогічні працівники повинні працювати

в умовах, що сприяють їхньому професійному розвитку. Це включає підтримку адміністрації, наявність ресурсів для самоосвіти та розвитку, а також можливості для обміну досвідом з колегами. Співпраця з іншими педагогами, особливо з досвідченими колегами, менторство та коучинг, може сприяти обміну знаннями та відкривати нові педагогічні перспективи. Забезпечити можливості для обміну досвідом, отримання порад та підтримки педагог закладу позашкільної освіти може завдяки членству в спільнотах, таких як педагогічні та методичні об'єднання, асоціації.

Професійний досвід спілкування з педагогічними працівниками закладів позашкільної освіти різних вікових категорій та з різним педагогічним досвідом свідчить про важливість психологічної готовності керівника гуртка (чи тренера/викладача мистецьких дисциплін) до впровадження нових освітніх технологій. Важливу роль у цьому процесі відіграє мотивація педагога до самовдосконалення та досягнення високого рівня задоволення від своїх результатів.

Професійний розвиток педагогів неможливий без належної психологічної підтримки. Справлятися з професійними викликами та зберігати позитивний настрій дає участь у тренінгах з розвитку емоційного інтелекту та стресостійкості.

Педагог закладу позашкільної освіти може підвищувати свій професійний рівень самостійно опрацьовуючи психолого-педагогічну літературу та наукові статі, які допомагають розширити знання і використовувати нові підходи в освітньому процесі.

Спроби використовувати нові технології, методики навчання та інші інновації допомагають збагачувати власний педагогічний досвід. Розвитку творчого потенціалу та професійного зростання педагогів сприяє їх участь в інноваційних проєктах, розробці нових методик та впровадженні сучасних підходів у навчанні. А здійснення педагогічних досліджень дозволяє глибше розуміти власну роботу, ефективність методик та вплив на навчання вихованців. Освоєння та впровадження в роботу новітніх педагогічних технологій допомагає педагогу залишатися сучасним та привертати увагу вихованців.

Використання новітніх технологій визначає інтеграцію сучасних технологій та підвищення кваліфікації педагогів щодо впровадження інноваційних методів навчання, як ключових компонентів модернізації освітнього процесу. На сьогодні невідкладними завданнями модернізації позашкільної освіти є комп'ютеризація, інформатизація, цифровізація освіти, застосування сучасних інформаційних технологій в педагогічному процесі. Інтеграція сучасних технологій, підвищення кваліфікації педагогів та впровадження інноваційних методів навчання є пріоритетними напрямками розвитку освіти Стратегії розвитку освіти Міністерства освіти і науки України до 2027 року [9]. Це передбачає що освітяни мають вміти активно використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) у своїй роботі. Це включає навчання новим технологіям, застосування ІКТ у навчальному процесі для підвищення його ефективності, а також використання онлайн-ресурсів для самоосвіти та професійного спілкування.

Використання електронних ресурсів, веб-платформ та онлайн-курсів для самостійного навчання надає педагогу закладу позашкільної освіти кілька важливих переваг. ІКТ забезпечують вищий рівень мобільності освітнього процесу, а відтак і вищий рівень його індивідуалізації [8]. Використання ІКТ надають можливість педагогу швидкий доступ до сучасних наукових надбань і методик, постійно оновлювати власні знання відповідно до останніх освітніх тенденцій та інновацій. Онлайн-курси та електронні ресурси дозволяють педагогам-позашкільникам оновлювати свої знання у власному темпі та у зручний для них час, що особливо важливо в умовах нестабільності. Навчання на онлайн курсах надають доступ до широкого спектру освітніх ресурсів, включаючи відео, інтерактивні завдання, тести тощо. Онлайн-курси часто є доступнішими за ціною порівняно з традиційними семінарами та тренінгами, а також економлять час на дорогу та проживання. Використання веб-платформ і участь в освітніх мережевих спільнотах сприяє налагодженню контактів не тільки з колегами з різних куточків України, а й інших країн, що дозволяє обмінюватися досвідом, знайомитися з міжнародними освітніми практиками та методиками і отримувати нові ідеї для роботи. Завдяки цим перевагам використання електронних ресурсів, веб-платформ та онлайн-курсів стає важливою складовою професійного розвитку педагогів закладів позашкільної освіти.

Передумовою успішних змін у професійному розвитку педагогів є участь у професійних, методичних заходах (традиційних, інноваційних): захист-презентація власних кейсів; тиждень педагогічної майстерності; виставка-презентація педагогічних досягнень; конкурс творчих досягнень гуртків, студій в закладі; творчі портрети гуртків, студій закладу; участь у I-II етапах Всеукраїнських конкурсів «Джерело творчості» та конкурсу рукописів навчальної літератури, інших конкурсах педагогічної майстерності та серед педагогів закладів позашкільної освіти; організація заходів різного рівня (майстер-класів, конференцій, семінарів, форумів, виставок, конкурсів, змагань в галузі позашкільної освіти та ін.).

Важливим аспектом удосконалення професійної майстерності педагога закладу позашкільної освіти є системна і свідомо рефлексія, яка дозволяє визначати сильні та слабкі сторони в роботі та визначати напрямки подальшого розвитку. Свої досягнення, проблеми, стратегії покращення та план індивідуального розвитку педагог може відображати за допомогою власного портфоліо чи журналу саморозвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Закон України «Про освіту». (n.d.). Retrieved August 21, 2024, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Закон України «Про позашкільну освіту». (n.d.). Retrieved August 21, 2024, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14?find=1&text=%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA#Text>
- Зязюн, І. А. (2001). Неперервна освіта як основа соціального поступу. В І. А. Зязюн & Н. Г. Ничкало (Ред.), *Неперервна професійна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць* (Ч. 1, с. 15–23). Київ: [видавництво].
- Корнієнко, А. В. (2018). Зміст підготовки педагога закладу позашкільної освіти до етнокультурного виховання учнів. У *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Особистість у просторі виховних інновацій»*. Retrieved August 21, 2024, from https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/713020/1/Machuskyi_konf_2018.pdf
- Міністерство освіти і науки України. (2022). Наказ Міністерства освіти і науки України від 09 вересня 2022 р. № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників». Retrieved August 21, 2024, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>
- Ніколенко, Л. (2017). Саморозвиток індивідуальності педагога завдяки системі формальної, неформальної та інформальної освіти. *Післядипломна освіта в Україні*, (2), 93.
- Кабінет Міністрів України. (2019). Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами). Retrieved August 21, 2024, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>
- Стойка, О. Я., & Веремієнко, В. О. (2023). Роль ІКТ у формуванні професійних компетентностей майбутніх викладачів ЗВО. *Інноваційна педагогіка*, 56(1), 221–224. Retrieved August 21, 2024, from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/49839?mode=full>
- Міністерство освіти і науки України. (2024). Стратегія розвитку освіти Міністерства освіти і науки України до 2027 року. Retrieved August 21, 2024, from <https://mon.gov.ua/ua/news/osvita-peremozhciv-predstavlyayemo-strategichnij-plan-diyalnosti>
- Стрельников, В. Ю. (2024). Ознаки неперервної освіти, яка стимулює індивідуальну освітню траєкторію педагогів закладів позашкільної освіти в умовах війни. В Т. С. Плачинда (Ред.), *Вдосконалення позашкільної освіти в умовах сучасних трансформацій: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції* (с. 281–285). Кропивницький: [видавництво].

REFERENCES

- Zakon Ukrainy «Pro osvitu». (n.d.). Retrieved August 21, 2024, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Zakon Ukrainy «Pro pozashkilnu osvitu». (n.d.). Retrieved August 21, 2024, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14?find=1&text=%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA#Text>
- Ziazun, I. A. (2001). Neperervna osvita yak osnova sotsialnoho postupu. V I. A. Ziazun & N. H. Nychkalo (Red.), *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka: zbirnyk naukovykh prats* (Ch. 1, s. 15–23). Kyiv: [vydavnytstvo].
- Korniienko, A. V. (2018). Zmist pidhotovky pedahoha zakladu pozashkilnoi osvity do etnokulturnoho vykhovannia uchniv. U *Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Osobystist u prostori vykhovnykh innovatsii»*. Retrieved August 21, 2024, from https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/713020/1/Machuskyi_konf_2018.pdf
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2022). Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 09 veresnia 2022 r. № 805 «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro atestatsiiu pedahohichnykh pratsivnykiv». Retrieved August 21, 2024, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>
- Nikolenko, L. (2017). Samorozvytok indyvidualnosti pedahoha zavdiaky systemi formalnoi, neformalnoi ta informalnoi osvity. *Pisliadyplomna osvita v Ukraini*, (2), 93.

Kabinet Ministriv Ukrainy. (2019). Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 serpnia 2019 r. № 800 «Deiaki pytannia pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv» (zi zminy). Retrieved August 21, 2024, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>

Stoika, O. Ya., & Veremiienko, V. O. (2023). Rol IKT u formuvanni profesiinykh kompetentnosti maibutnikh vykladachiv ZVO. *Innovatsiina pedahohika*, 56(1), 221–224. Retrieved August 21, 2024, from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/49839?mode=full>

Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2024). Stratehiia rozvytku osvity Ministerstva osvity i nauky Ukrainy do 2027 roku. Retrieved August 21, 2024, from <https://mon.gov.ua/ua/news/osvita-peremozhciv-predstavlyayemo-strategichnij-plan-diyalnosti>

Strelnikov, V. Yu. (2024). Oznaky neperervnoi osvity, yaka stymuliuie indyvidualnu osvitniu traiektoriuu pedahohiv zakladiv pozashkilnoi osvity v umovakh viiny. V T. S. Plachynda (Red.), *Vdoskonalennia pozashkilnoi osvity v umovakh suchasnykh transformatsii: materialy I Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* (s. 281–285). Kropyvnytskyi: [vydavnytstvo].

Olha Kylivnyk,

Methodologist of the Scientific and Methodological
Laboratory of Management
Activities and Quality Assurance in Education at
the Department of Philosophy of Education
of Odessa Regional Academy of In-Service Education,
Odessa, Ukraine
olhakylivnyk@gmail.com

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF A TEACHER IN AFTER-SCHOOL EDUCATION INSTITUTION

Abstract. *The article deals with the psychological and pedagogical conditions for the professional development of a teacher of an after-school education institution in the context of modern educational paradigms and challenges. It is determined that modern teachers should have a high level of pedagogical skills, be open to change and constantly improve themselves. The author emphasizes the importance of the concept of continuing education as the main prerequisite for the professional development of teachers. Various approaches to the professional development of teachers in after school education institutions are highlighted, including in-service training courses in the system of continuing education, self-education and participation in professional communities. Particular attention is paid to the role of information and communication technologies in professional development, and the advantages of this approach are discussed. The article offers a comprehensive view of the problem of professional development of non-formal education teachers, outlining key areas and strategies for improving professional skills in the context of modern educational transformations.*

Key words: *teachers of an after-school education institution, psychological and pedagogical conditions, professional development, continuing professional education, professional development, pedagogical skills, self-education, self-improvement, information and communication technologies.*

Дата надходження до редакції 09.03.2024

© Кілівник О.В., 2024

УДК 37.014.523:242.5 (045)

Ліненко Олена Василівна,
методист Центру освітніх ініціатив
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
Одеса, Україна
e.oknen@gmail.com

Сасенко Людмила Іванівна,
кандидат історичних наук
завідувачка науково-педагогічної бібліотеки КЗВО «Одеська академія
неперервної освіти Одеської обласної ради»
Одеса, Україна
<https://orcid.org/0009-0007-7309-7367>
Saenko631@ukr.net

СТОРІНКАМИ ІСТОРІЇ ОСВІТИ ОДЕЩИНИ: МИХАЙЛІВСЬКА ОДНОКЛАСНА ЦЕРКОВНО-ПАРАФІЯЛЬНА ШКОЛА НА МОЛДАВАНЦІ

Анотація. Статтю присвячено огляду національного, духовного та морально-етичного виховання, учнівської молоді через навчання у церковно-парафіяльних школах м. Одеса.

Ключові слова: освіта, історія, церковно-парафіяльна школа, духовно-моральне виховання, Одеса.

Постановка проблеми. Сьогодні стає першочерговою потреба пошуку нових організаційних форм здобуття якісної освіти та фахової підготовки, мережа яких повинна задовольняти запити будь-якої особи відповідно до її інтересів, вмінь, здатностей та вимог суспільства. Важливою перевагою культурного життя Україні другої половини XIX ст. був інтенсивний розвиток освіти та науки. Саме тому необхідним стає детальне та всебічне вивчення історії церковно-парафіяльних шкіл, усвідомлення сутності та сенсу цього історико-педагогічного феномену з метою пошуку новітніх та удосконалення існуючих напрямів розвитку національної системи освіти України. Особливістю сучасної освітньої практики є тенденція до поступової інтеграції світського й релігійного компонентів, що підтверджує низка нормативних документів. У Концепції розвитку педагогічної освіти (2018 р.) педагогічна освіта визначається як «система професійної підготовки педагогічних працівників до здійснення педагогічної діяльності». В умовах поступового взаємопроникнення світської і релігійної освіти важливим завданням означеної підготовки є формування вчителя-професіонала, який уміло викладає, організує учіння і життєдіяльність дітей, створюючи умови для їхнього інтелектуального і морального розвитку, впливає на формування духовного світу вихованців.

Аналіз наукових джерел з питань історії розвитку та становлення педагогічної думки, зокрема початкової школи України та Одеси. У другій половині XIX – початку XX ст. відбувалися кардинальні зміни у всіх сферах життя суспільства. Низький рівень письменності ставив питання про негайне проведення реформ у галузі освіти, й насамперед у початковій школі. Освітні реформи другої половини XIX – початку XX ст. стали предметом досліджень таких науковців, як С. Васильєва, В. Гриньова, С. Золотухіна, Н. Побірченко, Н. Рудічева, Н. Якушко. Увага до церковно-парафіяльних шкіл, розуміння значення їх педагогічного досвіду для освіти є цілком виправданою та актуальною.

Виклад основного матеріалу.

Українська культура другої половини XIX ст., незважаючи на всі перепони, продовжувала успішно розвиватися. Цьому сприяли: по-перше, реформи 1860-1870-х років (скасування кріпосного права, судова, земська, міська, освітня реформи); по-друге, бурхливий розвиток капіталістичних відносин. Політика реформ проводилась царизмом одночасно з політикою репресій проти української культури. Лише з початку 1870-х років в Україні поживається культурно-освітня діяльність. У другій половині XIX ст. українська культура продовжувала розвиватися в умовах колонізаторських політичних режимів, що панували на українських землях. Становлення індустріального суспільства, розвиток промисловості обумовили появу вищих технічних навчальних закладів. Особливості розвитку культури в українських землях середини XIX – початку XX століття.

